

ODRŽIVI RAZVOJ: KONCEPTI, PRINCIPI I PRAKSA

Fakultet hrvatskih studija
Odsjek za sociologiju
Politike održiva razvoja Europske
unije

ODRŽIVI RAZVOJ: legalni kontekst i praktična primjena

- Legalnost – može se definirati prema „prirodi” izraza, statusu ili prema učinku
- Održivi razvoj stekao je zakonitost u smislu odražavanja ciljeva koncepata i primjene iste u područjima međunarodnog, regionalnog i nacionalnog prava
- Legalni koncept održivog razvoja vidljiv kroz 3 dimenzije zakonitosti:
 - posjedovanje pravne jezgre
 - glavni cilj politike državnih i nedržavnih aktera
 - centralni koncept raznolikih pravnih praksi

ODRŽIVI RAZVOJ: legalni kontekst i praktična primjena

KLJUČNI DOKUMENTI U RH

Strategija održivog razvoja RH

http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2009_03_30_658.html

Strategija regionalnog razvoja Hrvatske

https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/full/2017_07_75_1832.html

3 KLJUČNA GLOBALNA NAČELA ODRŽIVOG RAZVOJA

- Precautionary principle (načelo predostrožnosti)

EKONOMSKI RAZVOJ

- Polluter pays principle /PPP/ (zagađivač plaća)

ZAŠTITA OKOLIŠA

- Public participation principle (načelo sudjelovanja javnosti)

SOCIJALNI RAZVOJ

Precautionary principle (načelo predostrožnosti)

- 15. načelo Deklaracije iz Rija
- CILJ: Zaštita okoliša i racionalno korištenje prirodnih resursa
- gdje postoje prijetnje od ozbiljne ili nepovratne štete za okoliš, nedostatak pune znanstvene sigurnosti ne smije se upotrijebiti kao razlog za odgađanje troškovno učinkovitih mjera za sprječavanje degradacije okoliša.
- implementirano kroz različite mjere u regulacijama ekonomskih aktivnosti, a koje utječu na okoliš
- Odnosi se i na opseg i način donošenja mjera koje je potrebno donijeti u skladu s mogućnostima, odgovornost za nanesenu štetu

Precautionary principle (načelo predostrožnosti)

- RH: Zakon o zaštiti okoliša, čl.9

„(1) Pri korištenju okoliša treba štedljivo koristiti sastavnice okoliša i njima upravljati vodeći računa o mogućnostima ponovnog korištenja prirodnih i materijalnih dobara, te vodeći računa o sprječavanju onečišćivanja okoliša, mogućem nastanku šteta po okoliš i izbjegavanju stvaranja otpada, u najvećoj mogućoj mjeri.”

- Problem: inherentno oslanjanje na neki oblik znanstvene i/ili ekonomske procjene

Polluter pays principle (načelo zagađivač plaća)

- 16. načelo Deklaracije iz Rija
- CILJ: kontrola zagađivanja
- Zagađivač bi načelno trebao snositi troškove zagađivanja koje je nastalo izravno, neizravno ili naknadno
- Navodi troškove zaštite okoliša i metode s pomoću kojih bi se moglo onečišćenje riješiti.
- Troškovi uključuju: troškove postizanja propisane kakvoće okoliša, otklanjanje slučajnih onečišćenja/štete, čišćenja, potrebnih izvanrednih mjera, posebnu tehnologiju, gubitak profita

Polluter pays principle (načelo zagađivač plaća)

- Država ima obvezu uvesti poreze na štetne emisije, subvencije i slične poticaje za ulaganje u zelene tehnologije, uvođenje GATT sistema, osiguravanje konkurentnog okruženja između poduzeća onečišćivača,
- Balansiranje između štete za okoliš i investicijskih troškova
- Plaćanje može obuhvaćati i zahtjev za preuzimanje, uporabu ili odlaganje proizvoda nakon uporabe.
- Osobito primjenjen u direktivama i zakonima EU koje se odnose na odlagališta otpada, smanjenje štetnih emisija, klimatskim promjenama, te obnovljivim izvorima energije

Polluter pays principle (načelo zagađivač plaća)

- https://www.youtube.com/watch?v=Z9OCPqzbzBk&ab_channel=MoveOn

Public participation principle (načelo sudjelovanja javnosti)

- 10. načelo Deklaracije iz Rija
- postupak kojim se relevantnoj (zainteresiranoj) javnosti omogućuje utjecanje na donošenje odluka u važnim pitanjima koja se tiču okoliša, te omogućavanje pristupa pravnom sredstvu za ekološke nepravde (access to justice)
- Zakon o zaštiti okoliša predviđa nekoliko načina za postizanje učinkovitog sudjelovanja javnosti: pravovremeno, točno i potpuno informiranje javnosti o njezinom pravu na sudjelovanje, omogućavanje sudjelovanja javnosti u javnom uvidu i javnim raspravama, uzimanje u obzir pisanih mišljenja, prijedloga ili primjedaba javnosti te osiguranje pravne zaštite u slučaju nezakonite odluke tijela javne vlasti u vezi s postupcima i pravima

Public participation principle (načelo sudjelovanja javnosti)

- Aarhuska konvencija – usvojena 1988. godine, a stupila je na snagu 2001. godine (Hrvatski sabor potvrdio u RH 2006. godine)
- sastoji se od tri dijela: pravo na pristup informacijama o okolišu, pravo na sudjelovanje u odlučivanju o okolišu i pravo na pristup pravosuđu radi zaštite dva prethodno navedena prava.
- osigurava pravo sudjelovanja javnosti u drugim aktivnostima (koje nisu posebno navedene), koje mogu imati značajan utjecaj na okoliš
- osigurava pravo pristupa sudbenim ili drugim postupcima kojima se osporava materijalna ili postupovna zakonitost odluka, činjenja i nečinjenja koja podliježu određenim odredbama o sudjelovanju javnost

Public participation principle (načelo sudjelovanja javnosti)

- <https://imamopravoznati.org/>
- https://www.youtube.com/watch?v=0lgZ9gyfDbo&ab_channel=UdrugaGonj
- https://www.youtube.com/watch?v=v3ntZ1UL3BI&ab_channel=AlJazeeraBalkans

MEĐUNARODNI I KONTEKST ODRŽIVOG RAZVOJA

- Politička podloga održivog razvoja
- Dihotomija između bogatih i siromašnih zemalja
- Uloga multionacionalnih velikih kompanija u održivom razvoju
- Pomirenje u zaštiti okoliša u gospodarstvu – „dobrovoljni sporazumi” i „eko ugovori” između industrijskih i državnih tijela u EU

A globe is centered in the image, containing a lush green tree. The globe is cracked and broken, with several jagged lines across its surface, suggesting fragility or environmental damage. The background is a blurred green forest.

HVALA NA PAŽNJI!

ANA BAGARIĆ

FAKULTET HRVATSKIH STUDIJA

DIPLOMSKI STUDIJ SOCIOLOGIJE 2020/2021